

verzuimingen
kant op trouw
en op ijver.

eene zijde een
gemaakt wordt
moelijkheden
isatie lijdt er

eens de aan-
steen en been
ddelijke waar-
omende jeugd,
ingen, dat het
den, of er in
ls er gearbeid
it ingespannen,
igd de vorming
er dan derge-
dan hebben we
zij moet gaan,
e doen valt.

gd worden, dat
ing is, als aan
g van het uur
loor de ouders
verzuimen. De
ar arbeid, om
p te leiden tot
zen tot het hel-
an, overdragen
eraar van die

it wijlen De El-
gehouden op
Nationale Ver-
diensaangaande
arbeid (n.l. van
s dan ook niet,
maals, maar de
richting onder-
vrijwaren voor
zonder ook die
voorts in heel
pelijken arbeid,
en van zijnen

hen... moeten
objectieven zin
hun leeftijd".
oo breed onder-
christelijke reli-
en kerkgeschie-

le gewone cate-
is, waar zij
zaligheid onder-
por hun geestes-
Heilig Avond-
le kerk uit, en
nderen der ge-
ede christenen,
bewuste leden

m.i. van meer
at beter met de
e roerselen van
persoonlijke be-
is zeer wel ver-
merkende van

eerde inrichting
et-Gereformeerd
eft, zonder zich
binden. Het is
er het kerkelijk

angaat, door de
t weegt hij ons
dat er verzuch-
tdurende jacht,
n, die voor een
let is wel zoo,
moelijkheden die
moet, en het
t, en ieder moet
eens af, of in
r de jonge men-
achines, inplaats
end wordt, het
moet, van alles
zoo losjes, dat
vastzat, hij den
g vaak losraakt,
zij zoo, het is
jongens, zóó is
je door moet.
En kun je dan
dat je een goed
en kunt. En de
t de kerk beslag
doonlijk wezen?
ominee zal zich
en zal er wel
erg druk bent.
Maar verzuimen
it, dat moet je
niet het loodje

laten leggen? Van de kerk mag je toch niet ver-
wachten, dat ze op den overgeschoten tijd moet
wachten?

Als we dit zeggen, dan zullen onze jongelui niet
onwillig zijn.

Doch ik weet wel, we zijn er nog niet.

Het is toch maar zóó, zeggen de jongens, je
moet maar weer klaar wezen, ben je niet klaar, dan
kijken de leeraars lang niet vriendelijk, en boven-
dien met de proefwerken moet men toch een be-
hoorlijk cijfer hebben, en anders draagt het eindje
de last.

En voor wie niet tot de allervlugste, maar toch
tot de ernstige en ijverige leerlingen behooren, kan
dit zeer zeker zoo zijn.

Daarom is er ook iets anders, dat we uitspreken.

We zouden een beroep willen doen op de school,
dat er toch ook rekening gehouden worde met het
feit, dat de jongelui een avond in de week hun
catechisatieur hebben. Dat dit er niet zóó'n beetje
bijbengelt, maar niet minder noodzakelijk is, dan
het dagelijksch leeren. Schade zal dit aan den
leergang niet toebrengen. Overigens weten we dat
ook aan de school de tijd voor de te verwerken
leerstof kostbaar is. Maar er kan wel wat geregeld
worden, waarvan de kerk profijt hebben kan.

Hier hebben de ouders hun taak, om hun in-
vloed te oefenen op een gewenschten gang van
zaken.

Het meeleven van de ouders met het onderwijs
zal altijd de leeraren aangenaam zijn, en zoo er
een wensch is, die zij in het belang van de geeste-
lijke vorming van hun kinderen meenen te moeten
inbrengen, dan vertrouwen we dat deze ter be-
voegder plaatse een gewillig oor vinden zal.

Laten we op deze zaak letten.

Want de Kerk komt in 't gedrang.

J. B.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

„De Schoolkrant“

Het lijkt me niet ondienstig de aandacht eens
te vestigen op een uitgave voor onze christelijke
scholen, dat stellig nog grotere bekendheid ver-
dient, dan het reeds verwierf.

Ik bedoel: „De Schoolkrant“ voor de
Christelijke Scholen in Nederland, onder
redactie van J. C. de Koning te Hillegom.¹⁾

Het is met deze schoolkrant een eigenaardig ge-
val. Voor het Openbaar Onderwijs mislukten min-
stens twee pogingen om een „schoolkrant“ burger-
recht te doen verkrijgen. Voor de Christelijke school
bestaat de krant straks al negen jaar. Een paar
jaar geleden schreef de „Haagsche Post“ eens,
dat een „Schoolkrant“ wel mislukken moest. Van
Christelijke zijde werd toen erop gewezen, dat het
bij het Chr. onderwijs al jaren mogelijk was. Uit
pure liberaliteit (?) werd dat feit echter doodge-
zwegen doof het rose blad uit Den Haag.

Maar wij hebben nu onze „Schoolkrant“.

Om de veertien dagen (behalve in de maand,
waarin vacaties vallen, dan eens per maand)
verschijnt er een krantje van acht pagina's. Vlot ge-
schreven. Daar staat de naam De Koning trou-
wens al dadelijk borg voor.

Uit een nummer, dat een jaar of drie geleden
mij in handen kwam, knipte ik eens het volgende
stukje, dat ons omtrent de rubrieken nader in-
licht:

De Schoolkrant heeft verschillende afdelingen of
rubrieken.

We beginnen steeds met Buitenland; dan vol-
gen de Kleinijes, dat zijn heel korte berichten op
allerlei gebied. Daarna is Binnenland aan de
beurt; vervolgens verschijnt het Gemengd
Nieuws. Dan komt Van alles wat; Scheeps-
tijdingen of Marktberichten, Kerk en
School, Zending en Ons eigen Hoekje;
terwijl besloten wordt met een vervolgverhaal als
Fauflleton.

Bij het lezen van onze Schoolkrant hebben we altijd
atlas of wandkaart noodig; vergeet dit vooral niet!

Ons eigen Hoekje moet jullie zelf vullen. Ieder
mag mij raadsels toezenden, met de volledige
oplossing erbij. In het eene no. staan de raad-
sels in het volgende de oplossingen. Voor Kerk en
School mag je óók inzenden; h.v. een berichtje over
een jubileum van je school; over een schoolfeestje of
prettig schoolreisje, enz. Maar altijd heel, heel kort;
niet grooter dan een regel of vier, vijf. Onze Krant is
niet zoo bijster groot, dus moeten we zuinig zijn met
onze ruimte.

Haast vergat ik te zeggen, dat we ook af en toe een
of anderen Wedstrijd houden, waarbij mooie prij-
zen te behalen zijn.

En ten slotte: ieder mag mij schrijven over onze
krant. Misschien heb je wat te vragen; of een aardig
plannetje, een leuk ideeje in betrekking tot ons blad.
Hoe meer brieven ik ontvang, hoe prettiger ik het vin-
den zal. En natuurlijk krijg je dan in onze krant ook
antwoord.

Ik geloof, dat we in deze „schoolkrant“ een heel
mooi pedagogisch-didactisch materiaal hebben.

¹⁾ Uitgave Gebr. Zomer en Kemmings Uitg. Mij. te Wage-
ningen.

Er wordt dikwijls geklaagd, dat de school zoo
ver van het leven en van het heden afstaat. Welnu,
hier wordt het heden dat leeft, en het leven van
heden midden in de school gebracht. Wanneer de
krant gelezen wordt onder goede leiding kan het
prachtig werk worden genoemd. Onze onderwijzers
en onderwijzeressen in de hoogste klassen moeten
ook zelf krantlezen kunnen, — en krantlezen is
een kunst! Maar we veronderstellen, dat de leiding
goed is. En dan is er misschien niets, dat zoozeer
algemeene ontwikkeling geeft als een krant. Wat
een gelegenheid om aardrijkskunde, geschiedenis,
nederlandsch, natuurkunde en wat niet al, te repe-
teeren. Hoeveel nieuwe kennis kan met zulk een
krant niet worden opgedaan! Juist van die kennis
welke onze jongens en meisjes behoeven, om in
levend contact te komen met het cultuurleven van
heden.

Daarbij komt nog iets.

Omdat krantlezen een kunst is, moet het geleerd
worden. Oefening baart kunst. Ook de kunst van
het krantlezen. Veel te veel menschen maken van
de krant een ongelukken-vergaarbak, waarin ze wat
grabbelen. Dat is de manier van krantlezen; die
straks weer ten gevolge heeft, dat de menschen
al meer sensatie in de krant zoeken en de kranten
terwille van het op griezelen beluste publiek al
maar méér sensationeel gaan doen.

Maar den goeden krant-lezer is het begonnen
om zijn wereld te kennen; om de stroomingen, die
er door het leven gaan, waar te nemen; om te zien,
wat zijn God bezig is te doen in de wereld.

En zoo nu leert m.i. deze schoolkrant den
kinderen juist goede krantlezers te worden.

Als ze straks van school komen, hebben ze ken-
nis gemaakt met de belangrijkste verschijnselen op
heel het breede terrein van het wereldleven. En
ze zullen als vanzelf verder zoeken, in het blad,
dat in huis komt, hoe het nu verder gaat.

Daarbij krijgt dan als vanzelf de neutrale pers
een duw. Het jongere geslacht moet nog beter dan
het oudere weten, dat het Christelijke Dagblad
in het Christelijke gezin alle neutrale kranten (maar,
o, hóé neutraal!) moet verdringen.

Nu zijn ze gewend aan het blad voor de Chris-
telijke school.

Straks willen ze goede lezers zijn van het
blad voor het Christelijke gezin.

Van harte hoop ik, dat de Christelijke school
nu eens met „De Schoolkrant“ van De Koning
bewijst, ook van nieuwere, maar dan heel uit-
nemende nieuwere pedagogisch-didactische mid-
delen gebruik te willen maken.

J. W.

De Emile (1762) en haar Auteur.

IV.

Het Leven van Rousseau.

Belangrijk is het te kennen de wortels van waar
uit het karakter van Rousseau opgroeide en de
oorsprong van zijn ideeën.

In het tijdperk der vervolgingen (1550) waren de
Rousseaus uit Frankrijk naar Genève gekomen.
Didier huwde er en was één der mannen, op
wie de partij van Calvijn rekenen kon. In het
leven van Rousseau komt herhaaldelijk het ver-
schil tusschen de Franche en de Geneefse fa-
milietrekken uit. De Réfugiés waren veelal men-
schen van studie en aanzien, de landslieden waren
werkers, zuinig van aard, op het lichamelijke aan-
gelegd. Jean Jacques was uit een ruw geslacht.
Had hij niet de invloed van verschillende vrouwen
ondergaan en had hij niet zijn jeugd in het vrien-
delijk-schoone land van Savoye doorgebracht, hij
had het geheim niet gekend om het Franche
publiek te leiden en te verleiden. Zijn voorvaderen
hadden de moed gehad te breken met alles wat
hun aan het geboorteland bond en dit alles te
verlaten voor een vreemd land. De auteur van de
Emile en van het Contrat Social, boeken met een
samenleving zonder wortels in het bestaande, in
het historisch geworden, was de achterkleinzoon
van uit hun samenleven gerukte protestanten.

In de achttiende eeuw stond Savoye op het
hoogtepunt van zijn macht. Het was een uitge-
strekt land. Genève hoorde er toe, Turijn was er de
hoofdstad van. In dat Genève leefde Isaäk Rous-
seau, uurwerkmaker. Twee en dertig jaar oud,
huwde hij met de evenveel jaren tellende Suzanna
Bernard. Op het leven van beide viel nog al wat
aan te merken, maar zij was, door de opvoeding,
van haar oom, domine Bernard, ontvangen, een
beschaafde, alzijdig ontwikkelde vrouw. Wat er ge-
beurd is, de roman van haar jonge leven ken-
nen we niet. Maar de boeken wijzen uit, dat de
Kerkeraad zich met haar bezig heeft gehouden, on-
der andere toen ze vermoed als boerinnetje naar de
schouwburg was geweest. En Isaäk Rousseau be-
hoorde evenals zij tot het jonge Genève. Ook
hij had een karakter, dat de vrije opvattingen
van zijn tijd deelde en genot en vrolijk leven
boven alles verkoos. De lust voor reizen zat hem
in het bloed. Een jaar nadat het huwelijk gesloten
was, trok hij naar Constantinopel. Als horloge-
maker, een aanzienlijk handwerk in die tijd, kon
hij er geld verdienen en vrijheid winnen. September
1711 kwam hij terug en 28 Juni 1712 werd Jean
Jacques geboren, volgens den medicus een zwak

kind met een opgezwollen hoofd en drie kiezen. Een
week later overleed de moeder, levenslang door
haar zoon hoog vereerd en betreurd.

Van 1712 tot 1722 is hij bij zijn vader en diens
zuster, tante Suson, thuis. Zijn vader laat zich
aan de opvoeding weinig gelegen liggen. Hij leefde
meer naar zijn lust dan naar beginsel, verwaar-
loosde de zijnen op schuldige manier en was toch
een beminnelijk man. Hij vreesde er niet voor
alleen zijn weg in den vreemde te gaan. Een
soort pionier. Zijn zoon zal ook in het rijk der
ideeën op hem gelijken. Tante meende het goed,
maar vond in haar zware taak — de kinderen
waren moeilijk te leiden — geen steun bij haar
broer. Jean Jacques' oudere broer werd een slecht
sujet en is als wrak op de levenszee spoorloos
vergaan. Met zijn jongste zoon, wiens verstand
vroegrijp ontwikkeld was, las de vader na het
avondeten, de romans van Frankrijks gouden eeuw.
Reeds toen oefende Jean Jacques op zijn omgeving
die persoonlijke aantrekkingskracht uit, die hem
in zijn verdere loopbaan zooveel vrienden heeft
bezorgd.

De familiekring waarin hij opgroeide was klein,
de horizon was er beperkt. Zoo geheel anders,
dan in de verdorven kringen, waarin hij later
leven zou. Geen wonder, dat op de overpeinzingen
van zijn rijper leven, dit betrekkelijk onschuldig
leven der eerste jaren het stempel zette en hij
deze eenvoud een der voorwaarden van het levens-
geluk achtte.

Na de bibliotheek van Moeder, rijk aan romans,
uitgelezen te hebben, komen Tacitus, de levens van
Plutarchus vooral, de discours van Bossuet aan de
beurt. Als vader het druk heeft, leest de kleine
zoon hem er uit voor. En dan praten ze er
over. Ook over de rechten van den vrijen bur-
ger. Soms tot diep in de nacht. Hier liggen de
kiemen van zijn ideeën omtrent de volkssouverei-
niteit.

Rousseau had echter ook onaangename herin-
neringen aan deze vroegrijpheid. Zijn Emile zal
geen boek in handen krijgen, vóór hij twaalf jaar
is, of het zou de Robinson Crusoe moeten wezen,
een evangelie van het leven met de natuur en de
zich daaruit in alle eenvoud losworstelende cultuur.

Alleen op straat spelen mag hij niet. Als kind
van tamelijk gegoede familie mag hij slechts wan-
delen onder de hoede van een dienstmeisje.

Toen Jean Jacques tien jaar oud is, ontvlucht
vader Isaäk Genève om uit de handen der politie
te blijven. Het kind komt bij Oom Bernard, maar
deze wil in zijn leven van plezier niet door kin-
deren gehinderd worden en geeft zijn eigen zoontje
met den neef over aan Domine Lambercier en diens
zuster. De laatste stond niet te goeder naam en
faam bekend. En ook de domine werd in pamfletten
aangevallen. Niettemin had Jean Jacques er twee
goede jaren. Hij werd aan regel gewend en leer-
de er vrij wat. Maar de tijd van vorming was te
kort. De lichamelijke straf die hij er van Mlle
Lambercier nog al eens kreeg, bleef hem bij als
herinnering aan sexueele prikkeling.

Als twaalfjarige komt Jean Jacques in de leer,
hier en daar, en eindelijk bij een ruw en hard
meester. Daar groeit het mokkend verzet tegen
de maatschappelijke orde, die hem wel tot werken
verplicht, maar te weinig doet genieten. In 1728
ontvlucht hij zijn kring en eindigt dit tijdperk
door een jaar later in een Roomsche hospitiën
te Turijn van Protestant Roomsche te worden.

Met wat zakgeld stuurt men hem daar het leven
in. Nu wordt hij lakei en secretaris bij grafelijke
families. Hij ziet hier het leven nu reeds, maar
vooral later in Parijs, als een volop dienen der
zonde. Dat de hertoginnen en gravinnen naast
haar man een minnaar hebben, dat is een regel,
waarin men geen kwaad meer ziet, dat ze dien
minnaar bedriegen door nog een derde in hun
zondige zinnelijkheid er bij te nemen, nu ja, daar-
over wordt schande gesproken. Zulk een leven
schept een sfeer van leugen en bedrog. Rousseau,
die nog meer dan andere jeugdigen behoefte had
aan de opgroei in het rustig, degelijk gezin met
vaste beginselen, hij begint hier zijn donker leven.
De ingeschapen wet van goed en kwaad was in zijn
binnenste nimmer sterk geweest en de voorbeelden
om hem heen verzwakten het zwakke nog meer. Hij
maakt misbruik van vertrouwen, besteelt zijn mees-
ter, ook zijn meesters, en als de diefstal ontdekt
wordt belicht hij met zijn onschuldigste en aantrek-
kelijkste gezicht een dienaar, die hem niets dan
goed gedaan en trouw bewezen heeft. Zijn egoï-
stische aanleg komt tot volle ontwikkeling. Zijn lust
en zinnelijkheid wil hij tijden van geen banden
weten. Op dit zondig leven gaan we niet in.
Schuldbesef en berouw kent hij niet. Steeds laat
hij zichzelf zien als de verleide en nimmer als de
verleider. Madame de Warens, die begon als een
moeder voor hem te zijn, en die Rousseau steeds
„maman“ blijft noemen, wordt zijn minnares, la-
ter opgevolgd door vele anderen. Jaren lang leeft hij
buiten huwelijk als man en vrouw met Thérèse
Levasseur. Hun vijf kinderen brengt hij tegen haar
uitdrukkelijk verlangen naar het vondselingenhuis.
Het briefje en pand, dat later deze kinderen hun
terug zou kunnen geven, vernietigt hij. Wat daar-
bij nog het meest ergert, is de fijngesponnen rede-
neering om al dit kwaad als iets goeds voor te
stellen, is de schitterende stijl, die hij aanwendt